

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Освітня програма		Соціальна педагогіка
Спеціальність	231	Соціальна робота
Галузь знань	23	Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практикум з психологічної реабілітації
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	доц. Протас Оксана Любомирівна
Контактний телефон викладача	0997429808
E-mail викладача	oksana.protas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄСТС -3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Практикум з психологічної реабілітації» спрямована на формування знань і умінь студентів застосування з практичної психології та реабітології у професійній діяльності; знань законодавчо-правових та нормативних основ діяльності забезпечення реабілітаційної діяльності, діяльності практичного психолога у практиці соціально—психологічної реабілітації; формування у майбутніх фахівців умінь надання реабілітаційної допомоги особистості, вибір і застосування ефективних технологій, методів і засобів реабілітації потребуючих осіб.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета</i> навчальної дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації» – оволодіння студентами основами знань про процес реабілітації людини, види реабілітації, досягти рівня наукової і професійної підготовки в цій галузі відповідно до державних та європейських стандартів; оволодіння студентами знаннями психологічних складових перебігу відновлення, компенсації, реадaptaції чи адаптації до нових умов людини, що реабілітується, сформувати практичні навички використання психологічних методів та технологій в системі соціально-психологічної реабілітації людини.</p> <p><i>Завдання курсу</i> спрямовані на оволодіння студентами знаннями основ знань з реабілітаційної психології в системі надання психологічної допомоги; ознайомлення з особливостями здійснення процесу соціально-психологічної реабілітації, етапами, напрямками та формами; формування у студентів навичок психологічної реабілітаційної допомоги; розвиток компетентності з надання соціально—психологічних реабілітаційних послуг. розвиток психологічної компетентності.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу «Практикум з психологічної реабілітації» студенти зможуть набути Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні проблеми у професійній діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів психологічної реабілітації.</p> <p>Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність до навичок міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді.</p> <p>Фахові компетентності: здатність до розуміння та використання сучасних теорій і методів соціальних та інших наук; здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення; здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації; здатність до впровадження методів і технологій соціально—психологічної реабілітації в професійній діяльності; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп, налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства в питаннях реабілітації; здатність до оцінки процесу і результату реабілітаційного процесу; здатність до професійної рефлексії; до спільної діяльності, здатність до критичного оцінювання політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p>	
5. Результати навчання	
Студенти мають вміння	

розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують інтеграції знань; опрацювати інформаційні джерела з нових методів та методик психологічного супроводу реабілітації людини; орієнтуватись в основних теоретичних положеннях та практичних методах реабілітації; застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань прикладної реабілітаційної діяльності; засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості; адекватно застосовувати принципи реабілітаційного процесу; формулювати завдання реабілітаційного процесу; розробляти реабілітаційну програму; володіти методами психологічної реабілітації; застосовувати навички професійного, компетентного використання реабілітаційних методів з метою надання професійної допомоги; організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди відповідати стандартам соціальної роботи; розробляти, апробувати та втілювати проекти і технології у професійній діяльності.

Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин —90
Лекції	—
практичні заняття	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
III	Соціальна робота	Другий (магістр)	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Психологічна реабілітація як різновид психологічної допомоги. Загальне поняття реабілітації. Види реабілітації. Мета, завдання та функції реабілітації	Практичне заняття	5, 11, 14,28	2	Максимальна оцінка - 5 б.	Тиждень
Тема 2. Мотивація у реабілітології. Базові чинники в психологічній реабілітації. Мотивація у реабілітології. Вживання, сенс життя та реабілітація. Мотивація людини до реабілітації.	Практичне заняття	3, 11,14,16	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 3. Стадії реабілітаційного процесу. Стадії реабілітаційного процесу. Характеристика стадій відновлення.	Практичне заняття	9, 10, 11, 15,16,17.	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 4. Соціально-психологічна дезадаптація. Соціально-психологічна дезадаптація. Фактори соціально-психологічної	Практичне заняття	3,8,18,19	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень

дезадаптації. Механізми розвитку адаптаційних порушень.					
Тема 5. Функціональні відхилення, відхилення у психічному розвитку: сутність і класифікація. Класифікація функціональних відхилень згідно з Українським законодавством. Відхилення у психічному розвитку сутність і класифікація. Поняття «норма» і «аномалія» у психічному розвитку дитини. Класифікація відхилень у розвитку і поведінці дітей.	Практичне заняття	2,5,7,8,10	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 6. Діагностика відхилень у розвитку дитини. Реабілітаційний та психологічний діагноз. Реабілітаційний потенціал особистості.	Практичне заняття	3,9, 11, 13, 15, 19	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 7. Основні напрями психологічної реабілітації. Психологічні аспекти реабілітології людини з тілесними обмеженнями. Психологічні аспекти реабілітації людини з соматичними та психосоматичними розладами. Психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з психічними розладами. Поняття стигматизації, психологічні, педагогічні та соціальні аспекти стигматизації.	Практичне заняття	3, 11, 15, 16	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 8. Основні принципи виконання програми реабілітації та етапи визначення реабілітаційної програми. Принципи реабілітації. Особливості складання реабілітаційної програми	Практичне заняття	14,15,16,17	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
Тема 9. Практичне використання методів реабілітації. Використання методів психологічної допомоги при реабілітації. Особливості самопомоги при реабілітації.	Практичне заняття	3,4,5,8	2	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень

<p>Тема 10. Психотерапія в реабілітаційній практиці</p> <p>Екзистенціальна терапія. Транзактний аналіз. Естетотерапія (терапія мистецтвом). Психодрама. Танцювально-рухова терапія. Терапія, сфокусована на рішенні. Позитивна психотерапія. Гештальт-терапія. Когнітивно-поведінкова психотерапія. Символдрама Нейролінгвістичне програмування (НЛП). Наративна терапія. Сімейна психотерапія</p>	Практичне заняття	3, 4,5,6, 19	2	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень
<p>Тема 11. Психологічна реабілітація осіб з різними видами травматизації. Стрес-фактори. Стрес та дистрес. Гострий стресовий розлад. Посттравматичний стресовий розлад</p> <p>Особливості психологічної реабілітації осіб з фізичними вадами. Психологічна реабілітація осіб з психосоматичними захворюваннями та психічнохворими.</p> <p>Психологічна допомога ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД.. Особливості психологічної реабілітації осіб з ПТСР.</p>	Практичне заняття	16,17,18, 19	2	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень
<p>Тема 12. Адаптаційні порушення. Діагностика соціально-психологічної адаптованості осіб. Діагностика соціально-психологічної адаптованості осіб. Форми і методи педагогічної реабілітації адаптаційних порушень. Особливості допомоги мігрантам та біженцям в адаптації до соціального середовища. Психологічна реабілітація засуджених і тих, які повернулися із місць позбавлення волі. Допомога особам з різними видами узалежнень (алкогольною, наркотичною залежностями.). Соціально-психологічна реабілітація осіб з суїцидальними проявами.</p>	Практичне заняття	2,4,6,9,17,18	2	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень
<p>Тема 13. Специфіка соціально-психологічної реабілітації людей з обмеженими</p>	Практичне заняття	3,4,6,8,20	2	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень

функціональними можливостями. Закономірності соціально- психологічної реабілітації людей з обмеженими функціональними можливостями. Зміст психологічної реабілітації дітей з функціональними обмеженнями. Види та етапи реабілітаційних заходів. Індивідуальні програми реабілітації людей з обмеженими можливостями. Розробка програми реабілітації людей з обмеженими можливостями.					
Тема 14. Особливості соціально-психологічної реабілітації осіб, які зазнали насильства, жорстокого поводження та торгівлі людьми. Віктимність особистості, її причини та наслідки Типи жертв. Види віктимізації. Психодіагностика проявів насильства. Розробка програми реабілітації осіб, що зазнали насильства, жорстокого поведження та торгівлі людьми.	Практичне заняття	3,4,6,8,20	2	Максималь на оцінка 5 балів	Тижден ь
Тема 15. Основні підходи у здійсненні соціально- психологічної реабілітації військовослужбовців та учасників АТО. Тероризм. Учасники озброєних конфліктів як об'єкт дії травмуючої ситуації. Способи адаптації до екстремальної ситуації і після неї. Стрес та дистрес, травматичний стрес, їх наслідки. Діагностичні критерії посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Психодіагностика і психотерапія ПТСР.	Практичне заняття	3, 11, 14, 26	2	Максималь на оцінка 5 балів	Тижден ь
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Види контролю: поточний, підсумковий. Форма контролю – залік. Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні				

	заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за підсумкову письмову роботу.
Вимоги до письмової роботи	<p>Концептуально точне висвітлення питань. Виконання контрольної роботи у письмовому вигляді, її зміст та оформлення повинні задовольняти наступним вимогам:</p> <ul style="list-style-type: none"> - завдання мають бути рівнозначної складності, розв'язання яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни, на виконання яких необхідно до двох академічних годин (одна пара); - усі завдання контрольної роботи мають мати професійне спрямування, а їх вирішення – вимагати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів, а їх інтегрованого застосування. <p>При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не лише репродуктивну, а творчу діяльність</p> <p>Можливе проведення контрольної роботи у вигляді тесту, її зміст та оформлення мають задовольняти вимогам.</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою. На кожному семінарському занятті оцінювання здійснюється на основі таких критеріїв: відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі; активність студента на семінарському занятті; уміння вести дискусію; толерантність при веденні дискусії; обґрунтованість власних суджень; посилання при дискусії (виступах) на першоджерела; вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо; вміння використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті; вміння використовувати наочні наявні засоби; вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням комп'ютерних технологій; вміння представити результати самостійної творчої роботи.</p> <p>Глибину знань студентів з теми семінарського заняття перевіряється шляхом написання самостійних робіт, термінологічного диктанту тощо.</p> <p>Максимальна оцінка - 25 балів</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умови допуску до підсумкового контролю(екзамен) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування лекційних, практичних занять, виконання вчасно самостійної роботи, написання рефератів, тестів та підсумкової контрольної роботи).</p> <p>Для допуску до екзамену студент має виконати всі завдання та набрати впродовж семестру мінімум 50 балів.</p>
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Практикум з психологічної реабілітації» передбачає <i>лекційні заняття</i> не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове; <i>перездачу усіх пропущених практичних занять</i>, без поважних причин. Студенти зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме: опрацювання теми, виконання самостійної роботи, письмових завдань. Якщо студент не відпрацював 50% занять, він має скласти тести (на платформі дистанційного навчання) після чого буде допущений до складання підсумкового контролю.</p> <p>Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності.</p>	

Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.
У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю.

8. Рекомендована література

1. Абрамова Г. Практическая психология. Москва :Академический Проект, 2005. 496 с.
2. Бондаренко О. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 1996. 236 с.
3. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
4. Довідник нормативно-правових документів психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України / Упоряд.: Ю. А. Луценко, А. Г. Обухівська, І. В. Луценко, Н. В. Сосновенко. іїв: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. 475 с.
5. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Вступ до спеціальності: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 256 с.
6. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб. / Т. А. Колтунович; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці : Рута, 2007. 232 с.
7. Загальна психологія: практикум: навч. посібн. / В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук. Київ: Каравела, 2005. 280 с
8. Кісарчук З. Г. Методологія і методи практичної психології. *Практична психологія та соціальна робота*: науково-практичний освітньо-методичний журнал. 2002. N 4. С. 61 – 64.
9. Кокурн О., Агаєв Н., Пішко І., Лозінська Н., Остапчук В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ , 2017. 282 с.
10. Маруніч В., Шевчук В., Яворовенко О. Методичний посібник з питань реабілітації інвалідів: посібник. Вінниця, 2006. 212 с.
11. Організація реабілітаційних заходів у центрі соціальної реабілітації дітей-інвалідів: навчально-методичний посібник. К.: Міністерство праці та соціальної політики України, 2009. 97 с.
12. Обухівська А.Г.Методичні рекомендації з окремих аспектів діяльності практичних психологів і консультантів ПМПК / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Л.Є. Андрусишина. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 56 с.
13. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК/ за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 343 с.
14. Організація соціальної реабілітації дітей-інвалідів: методичний посібник. К.: Міністерство праці та соціальної політики України, 2008 р. 28 с.
15. Основи практичної психології : підручник / [В. Панок, Т. Титаренко, Чепелева та ін.]. Київ: Либідь, 1999. 536 с.
16. Панок В.Г., Острова В.Д. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти). Київ: «Освіта України», 2010. 230 с. Практична психологія та психодіагностика/ Укл. О.Карагодіна, О. Шинкаренко. Київ, 2002. 123с
17. Панок В. Г. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи / В. Г.Панок; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Київ, 1999. 106 с.
18. Панок В.Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2017. 188 с.
19. Панок В.Г. Теоретико-методологічні засади розвитку практичної психології в Україні. *Проблеми загальної та педагогічної психології*: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ/ За ред. С. Д. Максименка. Т. XIII, част. 1 Київ, 2011. С. 309–318.
20. Побудова системи реабілітації осіб, залежних від психотропних речовин, на основі християнської психології: монографія / [Жуковський В. та ін.]; за ред. В. Жуковського, О.

- Климишин. Острого: вид-во Національного університету «Острозька академія», 2014. 244 с.
21. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-методичний посібник / Заг. ред. Чернобровкін В.М., Панок В.Г. Київ, 2017.
22. Практична психологія та психодіагностика/ Укл. О.Карагодіна, О. Шинкаренко. К 2002. 123с/
23. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти :на метод. посібник / Панок В.Г., Чапрак Я.В., Романовська Д.Д. Чернівці : «Рута», 2010.
- 24.Психологічна служба : підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Островін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с
25. Смеречак Л., Гук О. Особливості професійної діяльності соціальних педагогів у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей із вадами психофізичного розвитку. Людинознавчі студії. Педагогіка. 2014. Вип. 29(2). С. 188
URL: http://dspu.edu.ua/pedagogics/arhiv/29_ch2_2014/23.pdf
- 26, Сосюра М. Соціально-педагогічна реабілітація неповнолітніх, які опинились у складних життєвих обставинах умов центру реабілітації. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. № 8. С. 420-426. URL: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%BD1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/pednauk_2015_8_51%20\(3\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%BD1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/pednauk_2015_8_51%20(3).pdf)

Викладач

_____ **Протас О.Л.**